

FOLKLORIC ELEMENTS UNDER THE SIGN OF SOCIAL DOUBT**ÉLÉMENTS FOLKLORIQUES SOUS LE SIGNE DU DOUTE SOCIAL****ELEMENTE FOLCLORICE SUB SEMNUL ÎNDOIELII SOCIALE**

Raluca BOCA,
Liceul cu Program Sportiv Bihorul
Calea Matei Basarab nr. 4
raluca_boca@yahoo.com

Abstract

The volume „Una sută una poeme” draws his essences from folk literature. The new values of folk symbolism become inspired and unique without losing the mystical ancient ritual. Characteristic cultural elements are presented in a different form, in terms of country and curse distorted rituals. Integrating folk themes in a cataclysmic framework, marks a lyrical internal tension to a meaningless society and time, where the normal boundaries are confused and tradition is inane and without her applicability.

Résumé

La poésie du livre „Una sută una poeme” attire essences de littérature populaire. Les nouvelles valeurs de symbolisme folklorique deviennent inspiré et unique sans perdre ancien rituel mystique du personnage. Éléments culturels caractéristiques sont présentés sous une forme différente, en termes de pays et la malédiction rituels déformés. L'intégration de thèmes folkloriques dans un cadre cataclysmique marque une tension interne lyrique de sens pour la société et le temps, les limites normales sont confus et la tradition n'a pas de sens et de l'applicabilité.

Rezumat

Poezia din volumul „Una sută una poeme” își trage esențele din literatura folclorică. Noile valențe ale simbolisticii folclorice devin inspirate și unice fără însă a-și pierde caracterul mistic al ritualului străvechi. Elementele culturale caracteristice sunt prezentate sub o alta formă, din prisma blestemului de patrie și al unor ritualuri distorsionate. Integrarea unor teme folclorice într-un cadru cataclismic, marchează tensiunea interioară a eului liric față de societatea lipsită de sens și de normă, în care granițele normalului devin confuze iar tradiția devine lipsită de sens și de aplicabilitate.

Key words: Tudor Arghezi, Folk literature, society

Mots-clés: Tudor Arghezi, le folklore, la société

Cuvinte cheie: Tudor Arghezi, folclor, societate

Poezia lui Tudor Arghezi se bucură de o vastă receptare, aceasta nefiind notată la nivelul ovațiilor și ripostelor aduse asupra poetului, ci în numeroasele fațete poetice și spectrul larg al interpretărilor acestora. Nici volumul *Una sută una poeme* nu se dezice de la această practică poetică în care bogăția tematică este întregită de bogăția limbajului.

În anul 1947, Tudor Arghezi publică volumul *Una sută una poeme*, în care apar câteva poezii în care se făcea aluzie la înstrăinarea pământului țării, autorul folosind cuvântul „liftă”, care-i desemna pe păgâni. Oficialitățile au înțeles că era vorba despre bolșevicii atei, despre Basarabia și nordul Bucovinei, ocupate de sovietici. Astfel cartea a fost interzisă, iar exemplarele nevândute au fost topite. Această ripostă fermă vine după 1947, când conducerea de partid decide să atenționeze toți scriitorii, care trebuiau să știe că nu erau permise nici un fel de critici, fie chiar și aluzive, la adresa „fratelui mai mare” de la Răsărit și a regimului democrat-popular din România.[POP, 2007, 1025]

Această atitudine politică promovată în volumul *Una sută una poeme* devine incompatibilă cu noua situație în care se afla țara. Visul lui Tudor Arghezi de a atinge libertatea și independența literară devine o urmare a fiecărui volum al poetului, oferind în contextul politic al vremii, o atitudine națională, cu caractere tradiționale. Această direcție națională vine în mod natural în urma propagandei de demolare a valorilor naționale românești.

Volumul cuprinde diverse poezii publicate în perioada 1940-1947, perioadă în care poetul dă frâu liber caracterului acid și polemic dar și suferă de pe urma acestuia, fiind urmată de întemnițarea în lagărul de deținuți politici de la Targu-Jiu.

Experiența lagărului oferă poetului un spectru diferit al recepției colectivității. Din prisma eului liric apare o implicare puternică, o dedublare a acestuia în creație, eul resimțind toată angoasa omului din spatele versurilor. Nu ignoră influențele exterioare, iar la o primă dezintegrare a textului, ideile nu sunt pur literare, ca un element de „bon ton” specific opoziției argheziene. În acest caz nu se poate face o diferențiere între poet, eu liric, și omul Arghezi. Fiecare se identifică în celălalt, recurgând la empirism, în care experiențele senzoriale oferă singura realitate.

Aspectele înțelegerii textului provin dintr-o viziune din „interior” în care trebuie a fi luate în calcul atât evenimentele istorice cât și caracterul nonconformistului Arghezi. Textul se prezintă ca un manifest al responsabilității civice și patriotice pe care poetul o resimte ca urmare a experienței lagărului de la Târgu-Jiu dar și a regimului politic. Acesta oferă mărturii ale degradării sociale pe care eul o sesizează, o refuză și încearcă să o combată prin caracterul pamfletar prin comicul care generează „râsul meditativ, interiorizat, râsul-satiră care acuză și biciuește” [FIRAN, 2012, p 196]

Poezia din volumul *Una sută una poeme* își trage esențele din literatura folclorică și ca și aceasta ea devin greu de clasificat, aspectul ei primordial fiind la nivelul sentimentului exprimat și al universului amplu, valorificat artistic, într-o manieră mai mult plastică decât descriptivă. Astfel, prin expresii plastice, sensuale dar în același timp violente, Arghezi nu se încadrează curentului simbolist. Plasticitatea versului, expresiile aforistice, persistența cuvântului nud, aspru, care creează impresia de obscuritate, reprezintă fundamentul operei rebele argheziene. Caracterele folclorice nu impun necesitatea unui studiu al autenticității deoarece temele acestora se îmbină în poezia specific argheziană. Noile valențe ale simbolisticii folclorice devin inspirate și unice fără însă a-și pierde caracterul mistic al ritualului străvechi. Elementele culturale caracteristice sunt prezentate sub o alta formă, din prisma blestemului de patrie și al unor ritualuri distorsionate. Astfel în *Blesteme de babă* avem obiceiuri superstiții, tradiții și ritualurile mistice ale unui timp nonsens.

„Ai vrea îndeznadejde s-auzi un cintec și tu
Să-ți mîngîie sîrșitu'.
Nu, fiara, nu !
Nu pieri atît de iute.
Ticăloșiile ți-s multe mii și sute.
Le vei plati cu chinuri, chibzuit,
Călăule nelegiuit.” [ARGHEZI, 1980, p 439]

Trecerile subtile de la un limbaj brut și direct, la elemente de finețe care oferă poeziei o nouă notă a interpretărilor, oferă o extravaganță cititorului experimentat. Această antiteză se resimte și în temele promovate. Volumul prezintă o problematică socială amestecată cu elemente folclorice

folosite pentru a marca razvrătirea sonoră a eului. Marchează deopotrivă sentimente de înaltă bucurie cu cele de tristețe, amărăciune și resemnare, în care tinde spre simțul moral atât de necesar echilibrului și normalității. Expresii directe și vehemente dar și limite ale îndoielii care aduc cu sine perturbarea sensibilității și pierderea moralității.

„Chemai un înger și veni un drac,
 Diavol, și el, de vată și bumbac.
 În ciutura cu lanțurile noi.
 De-o viață scoți țarină sau noroi.
 Fîntînile adînci sînt prihănite
 Și trebuiesc sleite:
 Nu căuta viteazul să scoboare
 Drept în mocirla, pînă la izvoare.
 Cetatea forfotește de păpuși.
 Ștubelele sînt pline cu căpuși,
 Iar mierea li-e de sînge în fagurii umflați
 De-o seamă cu bojocii retezați.
 Ți-aș povesti o mie, pe-ndelete,
 De lucruri, dar, băiete,
 N-ai fi mai bun și nici mai înțelept.
 Încrucșează brațele pe piept
 Și uită-te în sus,
 La steaua din apus.” [ARGHEZI, 1980, p 361]

Astfel prezentată deznădejdea pe care doar lumina cauzatoare de umbre o poate genera. O revăsare a agresivității față de cititor, eul poetic sau chiar față de subiectul în sine. Opera lui este atinsă de degradarea socială pe care autorul o suportă din dragoste necondiționată față de tradiție.

„Mă dor mormîntul, spinii, crucea - și mi-e sete
 Și mie, ca și lui, de apa.
 Unse mi-s buzele și arse de burete
 Și de otrava care ma adapă.
 Am și murit întocmai, taică.
 Și toată suferința ta m-a strins,
 De-a pururea
 Fecioară, maică.” [ARGHEZI, 1980, p 429]

Integrarea unor teme folclorice într-un cadru cataclismic, marchează tensiunea interioară a eului liric față de societatea lipsită de sens și de normă, în care granițele normalului devin confuze iar tradiția devine lipsită de sens și de aplicabilitate. Astfel tradiția devine imitatoare, kitsch. Își pierde statutul de ideal (al creației, național, moral) și devine partea spațiului imaginar. Marcarea unei soluții definitive care să aducă cu ea un echilibru atât de necesar, o temperare a extremelor, realizată cu ajutorul miracolului sau al apocalipticului.

Depășeste false raționamente ale momentului dialogului dintre om și dumnezeireși oferă, într-un amestec de singurătate, straniu și acceptanță un cadru al familiarității limbajului.

A nu se confunda atitudinea lui Arghezi cu un fals misticism deoarece el nu se împacă cu dogmele creștine în care ideea existenței divine nu poate fi pusă la îndoială. Spiritul arghezian este fundamental nereligios, în care divinitatea se identifică cu materia și nu materia se raportează la divinitate. După Nicolae Manolescu, autorul *Psalmilor* recurge la „numele unui Dumnezeu de legendă sau de metaforă poetică spre a conjura presimțita singurătate a omului în univers” [MANOLESCU, 2003, p79]. Deși în poezia argheziană monarhismul reprezintă o influență

demnă de a fi notată, aceasta are un caracter național, devenind un monarhism național. „pe această cale el ia contact cu pământul acesta lucrat de istoria noastră. [...] Valori prea mari nu se pot clădi în aer ori pe postamente de nisip”. [RÂLEA, 1971, p 21]

Identificarea divinității la nivelul materiei este exemplificată în poezia naturii care devine stilizată. Natura este prezentată în diferite ipostaze, fiecare reprezentând proiecții ale trăirilor subiective. Astfel se anulează ideea unei poezii descriptive din categoria pastelului rezultând o atmosferă plastică, în care cuvântul devine unitatea de bază a imagisticii „tabloului” arghezian. În această identificare a dumnezeirii în materie, țăranul este reprezentarea Creatorului. El apare ca o reproducere a dumnezeirii pe pământ, restabilind ordinea primordială, prin prisma tradiției și a specificului cultural promovat de acesta. În etosul universului țăranului, Dumnezeu devine incertitudine, pe când spațiul pământean, arhaic, este sub semnul certitudinii, familiarului și al imuabilului. Relația cu pământul, o datorie sacră primită din străbuni, devine acută în momentul în care apar semnele „tâlhăririi” de glia strămoșească, devenind o forță refutatoare.

Inițiativele îndrăznețe ale lui Arghezi de a reforma lexicul, de a folosi cuvinte și sintagme arhaice, elemente atât negative cât și pozitive ale spațiului cotidian, termeni ai lumii naturale, caractere liniate de o mână sigură, matură. Iese din spectrul cuvintelor simple, refuză limbajul non-expresiv, recurgând la expresivitatea plastică fără prejudecăți de limbaj și fără ambițiile absurdului. Astfel creația sa dă dovadă de maturitate, echilibru și greutate, toate acestea survenind în momentul în care testul timpului și al receptivității este promovat.

Bibliografie

1. Arghezi, T. – *Blesteme de babă în Versuri*, Vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1980
2. Arghezi, T. – *Înțelepciune în Versuri*, Vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1980
3. Arghezi, T. – *Sarcina sacra în Versuri*, Vol. I, Editura Cartea Românească, București, 1980
4. Firan, F. - *Tudor Arghezi – treptele devenirii*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 2012
5. Manolescu, N. - *Poeți moderni*, Editura Aula, Brașov, 2003
6. Pop, I - *Dicționar analitic de opere literare românești*, Vol II, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
7. Râlea, M. - *Scrieri din trecut: În literatură- În Colecția „Biblioteca critică” - Tudor Arghezi* - Editura Eminescu, București, 1971